

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

JJ.

Exegetis.

Optimè ait Regius Propheta David: Inquirentes Dominum, non destituentur omni bono, Psal. 34. v. 11. id quod verificatur in prælectâ Pericope, quia enim turba in magna frequentia inquisiverat, & insequuta fuerat Dominum, misericordiâ ergâ ipsos movetur, non habentes quod manducant, eosque ita cibant, ut saturati, optimè contenti, iter suum absolvere, domumque repetere possint.

Querela respicit

I. *Victus peruriam.* Etsi enim paupertas quoque à Deo venit, Sir. 11. v. 14. attamen pœna peccati est, quæ post lapsum demùm initium sumit. Aliàs inopia & pauperies in mundo non fuissent, si Protoplasti in Paradiso mansissent, nec peccassent. Ager non indignisset culturâ, sed spontè fructus produxisset: Arborea non opus habuissent insitione sed suâ sponte crevissent: plantæ non eguissent irrigatione, siquidem fluvius eosdem spontè humectasset. Verùm post lapsum omnia in deterius vergunt, unde Evangelium prælectum ita incipit: Turba multa erat (cum Jesu) nec habebant, quod manducarent. Sic adhuc hodiè nonnunquam commeatu deficitur solet, potissimum quando Deus terram puniturus est. Habet enim naturam in manu suâ. Et sicut automatarium faber, horologium adornare potest, ut non modò multa loquatur, sed & pauca: Sic Deus annum coronare potest benignitate suâ, Psal. 65. v. 12. sed & facillè frumentum auferre potest, & annonæ caritatem immittere, si bona & dona ejus

profundantur, & nescire nolumus, quod ipse det frumentum, & vinum, & oleum, & argentum multiplicet & aurum, Ol. 2. v. 8. Utitur hic Deus

1. *Mediis conspicuis.* Quando aut prohibet imbrem, ut licet pluat super unam civitatem, super alteram civitatem non pluat, Amos 4. v. 7. hinc confusi sunt agricolæ, ululaverunt vitatores super tritico, vino, & hordeo, quia periit messis agri, Joël. 1. v. 21. sive pluvias super suas mittit, ut fruges meri nequeant, sed in agris computrescant: si emiserit enim aquas, subvertit terram, Job. 12. v. 15. sive pruinas & frigus Majale, grandinem, & insecta immitit, quibus frumentum depascitur & perit, Joël. 1. v. 4. sive accersit Deus populos, qui pecora abigunt, agriculturam impediunt, sementem pessundant, & ita studiose annonam in angustias cogunt, ut superiori bello, quod dilectam patriam nostram inundarat, satis experti sumus, ubi terra, quæ antè quasi hortus voluptatis erat, quasi solitudo deserti facta, Joël. 2. v. 3.

2. *Mediis inconspicuis.* Quando maledictione immissa omnia consumit, ut nemo rationem ejus reddere possit: Seminatur multum & inferatur parum, Hag. 1. v. 6. aut licet inferatur, tamen evanescit, ut acervus viginti modiorum fiant decem, & quinquaginta lagenæ fiant viginti, Hagg. 2. v. 17. aut germen non facit farinam, Ol. 4. v. 7. Breviter, ipse maledictione suâ illud perdere potest, ut licet in cibario habeas, vel dentibus comminuas, vel & stomacho immiseris, tibi nihil prodest, & comedens non satureris, Ol. 4. v. 10.

Hæc & alia media habet Deus, quibus efficere potest, ut dicatur sicut in Evangelio:

zz

lio:

Vid. supra.
part. 2. p. 278.

lio: Non habent, quod edant. Cautè igitur ambulemus, & peccata declinemus, ne iram & maledictionem Dei incurramus. Ipse quippe ait: Si populus meus audierit me; Israel si in viis meis ambulaverit: brevi eorum inimicos humiliarem, & super tribulantes eos verterem manum meam, Psal. 81. v. 14.

II. *Hominum incuriam.* Hic audimus, Christum quidem commiserationem habere cum turbâ & misericordia populi tangi, quod triduum secum commoratus, non habeat, quod manducet. At Apostoli parùm fortè hâc de re solliciti fuerunt, ideò ubi Dominus ipsis significat, quod nolit turbam jejunam dimittere in domum suam, quia periculum sit, ne deficiant in viâ: illi tergiversantes quærunt: Unde sumemus panem in deserto?

Idem adhuc hodiè evenire amat, si unus aliquis est, qui necessitatibus Sanctorum fideliter communicat, aut ad res sâeras quicquam legat, aut monumentum aliquod in templis erigit, ibi plurimi inveniuntur, qui sinistrè interpretantur illud, dicentes: Ad quid perditio hæc? Hinc fit, ut amor magis magisque frigescat, Matth. 24. v. 13. & nemo ferè quicquam pariat super contritione Joseph, Amos 6. v. 6.

Hoc à Diabolo est, qui verus est *ἐπιχαιρήμων*, coram quo gaudet in æror, unde etiam Abaddon dicitur, Apoc. 9. v. 11.

Fugiant hoc vitium Christiani, sintque compatientes, fratrum amantes, misericordes, 1. Petr. 3. v. 80. Sumus enim membra ejusdem corporis, Christus est caput, Eph. 1. v. 22. Sicut igitur in corpore humano hæc harmonia obtinet, ut, si quid pati-

tur unum membrum, compatiantur & omnia membra, gloriatur unum membrum, congaudeant omnia membra, 1. Corinth. 12. v. 26. Sic & verus Christianus proximi fortuna moveatur, ut non modò gaudeat cum gaudentibus, sed & fleat cum flentibus, Rom. 12. v. 15. Psal. 41. v. 1. seqq.

Veteres avaritiam variè depinxerunt, inter alia quoque in formâ viri, qui in cistâ sedet, & manus compactas in gremium ponit: hoc ipso innuentes avaros, thesauros & opes suas abscondere & concludere, ne quis illis fruatur, ideò hic in arca sedet, ne quis illam aperiat, & manus conclusas habet, hoc est, ut Siracides ait: Qui sibi nequam est, cui alii bonus erit? & non jucundabitur in bonis suis, Sir. 14. v. 5.

Verùm de Christo dicitur: Manus ejus sunt circuli aurei pleni Hyacinthis, Cant. 5. v. 14. h. e. plenæ cœlestium bonorum, quæ non à nobis abscondit, sed præstat abundè nobis ad fruendum, 1. Tim. 6. v. 17. Discamus hoc ab ipso, ut & nos necessitatibus Sanctorum communicemus, Rom. 12. v. 13. facile tribuamus & communicemus egentibus, 1. Tim. 6. v. 18.

Quando igitur quempiam Christi vestigia legere, & ex commiseratione manum suam ergà proximum aperire videmus, non prohibeamus ipsum, sed potius stimulemus, & ipsi pro facultate erogemus, quò Ecclesia, Scholæ & pauperes sustententur; Hic est *παροῦστος τῆς ἀγάπης*, ad quem Paulus hortatur, Hebr. 10. v. 24.

III. *Multorum injuriam.* Apostoli dicunt: Unde istos quis poterit hic saturare panibus in solitudine. Lutherus reddidit: *Woher nehmen wir Brod hic in der Wüsten.* Non, quasi vi aliis panem eripere velint,

velint, & ad cibandum populum adhibere: sed hoc scire avert, quis com meatum ipsis advecturus sit, si Christus in sententia sua persistere, & populi multitudinem jejunam non dimittere velit.

Qui adhuc hodie aliquid sumit, unde jure sumere potest, minus ei dedecorosum est. Verum si mundi hodierni morem intueamur,

Hic sumit panem *mutuando*, dum promtus est ad mutuandum, difficilis verò ad reddendum. Mores illorum describit Siracides cap. 29. v. 6. & seqq. Psalm. 37. v. 21.

Ille sumit panem *defraudando*, variis utens insidiis & technis, quibus circumvenit in negotio fratrem, 1. Thess. 4. v. 6. quisquilias frumenti vendit, imminuit mensuram, & auget siclum, & supponit stateras dolosas, Amos 8. v. 6. & verbo: propter inopiam delinquit, Sir. 27. v. 1. Verum ejusmodi bona non sunt bona, nec juvant hæredem, Jer. 17. v. 11.

Iste sumit panem *fœnerando*, dum proximum iniquis usuris & fœnore aggravat. Verum hoc ipso gravissimè peccatur. Non fœnerabis fratri tuo ad usuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem, quâ fœnus exerceri solet, Deur. 23. vers. 19. Tandem sequetur maledictio, Job. 20. v. 17. seqq.

Hæ species furti sunt, quibus contrà septimum præceptum peccatur. Inhabita proindè terram, & victum quære in veritate. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui, Psalm. 37. v. 3. 4. Quod si panem quotidianum accipere vis, invoca Dominum ex animo, & aperiet manum suam, dabitque quæ rogabis juxta

illud: Petite & accipietis, Matth. 7. v. 7. Confer Sir. 11. v. 15.

De Secundo.

SEquitur *Medela*, quæ fuit
I. Ex Christi condolentia. Ait enim: Misereor super turbam. Hæc inexhausta scaturigo & fons est, ex quo omnia oriuntur & derivantur, quæ comedimus, & quibus vivimus. Ideò non diligentia & labori nostro adteribamus; nam à nobis ipsis tanquam à nobis ipsis æque nihil habemus, ac turba hæc in Evangelio, postquam in Adamo planè ad incitas redacti, unà cum amisso Regno cælorum, etiam plenariam jurisdictionem, in pisces maris, aves aëris & omnia quæ ex terris enascuntur, & in terrâ repunt, amisimus. Verum dante Deo colligimus: & aperiente illo manum suam, satiamur bonis, Psalm. 104. v. 28. Hoc facit singulis diebus, non ex debito, sed ex merâ misericordia, quæ viscera ejus conturbat, ut non expectet, donec pulsemus: sed ut populi hinc curam gerit, antequam de inopia panis quisquam queritur: ita adhuc hodie, antequam clamemus, nos exaudiet: adhuc nobis loquentibus audiet, Esa. 65. v. 24. Iple enim fame pressus, Matth. 4. v. 2. & miseriam nostram expertus est: ideò quàm optimè novit, quomodo affecti sumus, quando in pauperiem, calamitates & adversitates incidimus, & quia caro & sanguis ejus sumus, propter quos vitam quoque suam profudit, non odisse nec derelinquere nos potest, sed portat nos quasi in utero, Esa. 46. v. 3. & affectu verè materno, quin plus, quàm materno nos